

Slavica Čosić

TERENSKI ZAVIČAJNI PROJEKT POVJESNIČARA OSNOVNE ŠKOLE

Sažetak: Članak razmatra model rada na projektu u izvannastavnoj aktivnosti povijesti učenika osnovne škole.

Povjesničarke su u šk. god. 2008./09. provele samostalno terensko istraživanje vezano uz 240 godina postojanja i djelovanja crkve Presvetog Trojstva Čepin. Nakon provedbe projekta napravljena je kritička analiza cjelokupnog tijeka rada na projektu.

Istraživanje je sintetizirano u eseju za Županijsko natjecanje iz povijesti, Power Point prezentaciji za javno prikazivanje rezultata višemjesečnog istraživanja te izradi plakata za javnu izložbu izvan škole.

Učenici su sposobni za aktivno, samostalno i timsko učenje, a projektna nastava obogaćuje školsko iskustvo i daje mu novu kvalitetu.

Ključne riječi: projekt, samostalno istraživanje, esej, samoprocjena postignuća, javno izlaganje.

UVOD

U obilježavanje 750. obljetnice prvog pisanog spomena imena Čepin, povjesničarke OŠ Vladimir Nazory Čepin odlučile su se uključiti samostalnim istraživačkim projektom o crkvi i župi Presvetog Trojstva u Čepinu. Cilj projekta bio je uočiti neprekidno djelovanje Crkve, od izgradnje i posvete do danas, tj. 240 godina.

Projekt su provele u 3 glavne etape: pripremanje za rad, rad na projektu i refleksija.

ETAPE ISTRAŽIVAČKOG PROJEKTA

1. PRIPREMANJE ZA RAD NA PROJEKTU

a) Pronalaženje teme

Učenice 8. a razreda naglasile su važnost teme, ove 2009. godine, zbog velikog jubileja župne crkve Presvetog Trojstva u Čepinu. Cijelo mjesto i okolica obilježit će 240 godina od izgradnje i posvete Crkve. Nama je to bio dovoljnim razlogom istražiti sve što možemo o našoj Crkvi, a navoditi i citat D. Pavličevića kojim objašnjavamo naš **odabir ove teme** jer autor naglašava: "Obljetnice su prigodne prilike za sjećanje na vlastitu prošlost, na velike ljude i događaje svoga naroda, da nešto o tome istražimo, napišemo, objavimo. U

povijesti Hrvata postoje godišnjice iz prkosa i otpora, ali i one koje smo ignorirali. Iza svake od njih nešto je ostalo i opstalo." ¹

b) Formuliranje cilja

U Čepinu je ostala i opstala naša stara, ali vječna dama – župna crkva Presvetog Trojstva. Samo po sebi se nametnulo **glavno istraživačko pitanje** – Što se sve događalo u tih 240 godina?, a za njim i niz drugih:

- Je li postojala i prije neka crkva u Čepinu? Kada je Čepin postao župa?
- Čiji su bili ideja i novac da se izgradi nova crkva?
- Koliko je tada bilo stanovnika, tj. vjernika kada danas imamo 3 župe u Čepinu?

Učenice su dogovorile i ostale teme koje će istražiti:

1. Nastanak i prošlost Čepina
2. Povijest čepinske crkve i župe
3. Izgradnja crkve Presvetog Trojstva, oprema i bogoslužje
4. Obnova crkve Presvetog Trojstva 1978. – 2008. godine
5. Župnici Čepina
6. Današnje župe u Čepinu

c) Planiranje

Vrijeme za provedbu projekta je bilo od početka šk. god. 2008./09. do početka veljače 2009., s obzirom da smo samostalni istraživački rad učenika željeli prikazati na Županijskom natjecanju iz povijesti u Osijeku, u veljači 2009.

Zajedno smo dogovorile socijalne oblike rada i način prikupljanja podataka: pronaći postojeću literaturu, posjetiti Crkve, razgovarati sa župnicima i očevicima događaja.

U realizaciji projekta primjenjivali smo različite **oblike rada**: najčešće je to bio *terenski izlazak skupine, fotografiranje, razgovori i intervjui s kazivačima, prikupljanje podataka iz literature i Župskih spomenica, sređivanje podataka, pisanje eseja, izrada prezentacije i plakata za javnu izložbu.*

Učenice su dobile gotov okvirni plan projekta prema prijedlogu grupe autora iz knjige *Projektno učenje* (prilog 1, str. 129.) koji je na kraju projekta izgledao ovako:

¹ Dragutin Pavličević, Mir u Srijemskim Karlovcima, Školske novine br. 2, 1999.

OKVIRNI PLAN PROJEKTA	
Tema projekta: Župna crkva Presvetog Trojstva Čepin	
Opći ciljevi: Što projektom želimo postići? Upoznati prezentacijama i izložbama mještane i goste Čepina s izgradnjom, posvetom i 240-godišnjim djelovanjem Crkve.	
Razred: 8. osnovne škole	Šk. godina: 2008./09.
Posebni ciljevi: Promicati povezivanje škole i okoline, njegovanje zavičajne baštine, razvijanje sposobnosti promatranja, opisivanja, logičkoga mišljenja i zaključivanja, razvijanje kritičkoga čitanja i bilježenja podataka; poticati kreativan individualan i timski rad te komunikacijske vještine; uočiti vrijednost tradicije i bogate prošlosti svoga mjesta i škole.	
Socijalni oblici rada: rad u paru, grupni, individualni	
Predmeti u kojima se ostvaruje projekt: povijest, informatika, hrvatski jezik	
Teme pojedinih skupina: Nastanak i prošlost Čepina, Povijest čepinske crkve i župe, Izgradnja crkve Presvetog Trojstva, oprema i bogoslužje, Obnova crkve Presvetog Trojstva 1978. – 2008. godine, Župnici Čepina, Današnje župe u Čepinu.	

2. RAD NA PROJEKTU

a) Prikupljanje podataka

Raspršili smo se u školsku i mjesnu knjižnicu za postojećom literaturom koje gotovo da i nema. U Državnom arhivu Osijek ne postoji ništa dodatno što već nismo imale. Preostala nam je Župska spomenica župe Presvetog Trojstva u Čepinu te župnici sve 3 župe kao i mještani Čepina. U Konzervatorskom odjelu Osijek dobili smo sliku staru 30 – 40 godina. Tom prigodom *fotografirali* smo crkve iznutra i izvana, dokumentirali svoje posjete navedenim ustanovama. Biciklima smo obišli filijalu župe Presvetog Trojstva na Ovčari, kao i preostale 2 župe u Čepinu – Uskrsnuća Kristova i Duha Svetoga.

Bez *razgovora* s čepinskim župnicima – Nikolom Grgićem u mirovini, Anđelkom Cindorijem, Helmutom Schumacherom i Zvonkom Pažinom – ne bismo mogli saznati sve detalje od osnivanja župa do danas.

Oni su uvijek neiscrpan *usmeni izvor*, a njihove Župske spomenice, najčešće, jedini pisani izvor o najstarijim i važnim događajima/osobama Čepina.

b) Obrada podataka

Najteže je od prikupljenih podataka izdvojiti najbitnije i napisati esej prema zadanim propozicijama. Nemaju svi učenici jednako smisla za pisanje eseja, ali je važno da svi napišu najbolje što znaju i izraze svoje osjećaje.

Nakon toga najvrjednije se sintetizira u zajednički esej. Učenici "nadareni" za izradu prezentacije odabiru slike i stvaraju slajdove.

I esej i prezentacija moraju biti gotovi do školskog (6. II. 2009.) i Županijskog natjecanja u Osijeku (25. II. 2009.).

c) Predstavljanje rezultata rada

Školsko natjecanje se ne organizira jer nema zainteresiranih učenika ili skupina za natjecanje iz povijesti sa samostalnim istraživačkim radovima. Rezultate svoga rada

prikažemo Power Point prezentacijom učenicima osmašima na satu povijesti što nam ujedno bude generalna proba pred nastup u Osijeku.

Povjesničarke su nastupile na Županijskom natjecanju iz povijesti 25. II. 2009. i zauzele 1. mjesto te će predstavljati Osječko-baranjsku županiju na Državnom natjecanju iz povijesti na otoku Krku 6. – 9. V. 2009.

Još predstoji prikaz istraživačkog projekta na Učiteljskom vijeću naše Škole do kraja školske godine te u Crkvi na proslavi 240. jubileja župne crkve Presvetog Trojstva u Čepinu za crkveni god 11. VI. 2009.

Svaki nastup popraćen je izložbom na plakatima koja će biti postavljena i u našoj Školi za Dan škole (30. V. 2009.).

3. REFLEKSIJA

a) Grupna procjena

S obzirom da učenice rade mini ili normalne projekte iz povijesti od 5. razreda, sposobne su samostalno vrjednovati grupni rad i svoj osobni.

Ovaj put dobile su upitnike nakon rada na projektu kako bi lakše procijenile postignuća odgovarajući na niz pitanja (prilog 3 iz knjige *Projektno učenje*, str. 131.).

Najbitnije je da su se u skupini osjećale izvrsno, da im je projekt bio zanimljiv, da su upoznale nove metode komunikacije, razmijenile iskustva i učile timski raditi. Čak bi željele još raditi na toj temi.

b) Samoprocjena

Potiče kritičko procjenjivanje vlastitoga rada i rada drugih. Ako učenici procjenjuju učinjeno i vrjednuju svoj rad, dobivamo povratnu informaciju o radu na projektu (prilog 2 iz knjige *Projektno učenje*, str. 130.).

Projekt im se svidio, misle da su postigle najbolje što mogu, primjenjivale su različite pristupe u radu, ali naglašavaju da još uvijek trebaju pomoć učiteljice u svom radu. Naravno, svoj rad žele pokazati drugima.

Najvažnije je da su poboljšale svoje vještine u odnosu na prošlu godinu i to: način istraživanja, pisanje eseja, komunikaciju i izradbu prezentacije. A to su i inače osobine u kojima su jako dobre. Znači, usavršavaju se i napreduju u

svom radu. Željele bi poboljšati vještinu pravljenja plakata za izložbe i smanjiti osjećaj straha i treme prije javnog nastupa, tj. izlaganja svog projekta odnosno prezentacije.

ZAKLJUČAK

Samostalno istraživanje učenika pretpostavlja motivaciju, poticaj i pomoć u radu, ali cilj nije faktografsko znanje, već razumijevanje povijesti. Povijest im je pomogla bolje razumjeti prošlost, a projekt učenje u izvornoj stvarnosti. Tako se njeguje jedan od osnovnih pedagoških ciljeva – ljubav prema zavičaju i njegovoj baštini.

Prijeko potrebne životne vještine – komunikacijske i rad u timu – maksimalno se razvijaju. Uvježbavaju se i terenske metode rada karakteristične za nastavu povijesti: opažanje (zapisivanje, fotografiranje, snimanje) i otkrivanje (intervjui).

Izabiranje izvora, analiziranje, uspoređivanje i vrjednovanje neophodno je za cjeloživotno učenje što nam, također, omogućava rad na povijesnim izvorima: pisanim, slikovnim, materijalnim ili usmenim.

Primjenom projektne metode učenje postaje uspješnije, učenik je aktivniji i "obrazovanje je okrenuto učeniku". Tako će se lakše snaći u budućem radnom procesu jer "danas poslodavci očekuju stručnjake koji samostalno rade, odlučuju o izboru strategija, metoda i postupaka kojima će postizati ciljeve, kao i da su osposobljeni za rad u različitim socijalnim oblicima (individualnome, timscome)". (Munjiza, 2007.).

LITERATURA:

1. Munjiza, E., Peko, A., Sablić, M. (2007.). *Projektno učenje*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Učiteljski fakultet u Osijeku.
2. Marzano, R., Pickering, D., Pollock, J. (2006.). *Nastavne strategije (kako primijeniti devet najuspješnijih strategija)*. Zagreb: Educa.
3. Stradling, R. (2005.). *Multiperspektivnost u nastavi povijesti*. Zagreb: Srednja Europa.
4. Stradling, R. (2003.). *Nastava europske povijesti XX. stoljeća*. Zagreb: Srednja Europa.
5. Dryden, G., Vos, J. (2001.). *Revolucija u učenju*. Zagreb: Educa.
6. Klippert, H. (2001.). *Kako uspješno učiti u timu*. Zagreb: Educa.
7. Terhart, E. (2001.). *Metode poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.
8. Rendić Miočević, I. (2000.). *Učenik – istražitelj prošlosti*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Delić, Đ. (2007.). *Projekt u nastavi povijesti*. Napredak, 148 (2).

10. Ivić, V., Pavličević, A. (2007.). *Kako podijeliti krivnju ili suradničko ocjenjivanje grupnoga rada*. *Život i škola*, 17 (1).
11. Trškan, D. (2007.). *Terenski rad u nastavi povijesti – učenje metodom otkrivanja*. *Povijest u nastavi*, 2 (10).
12. Sonja Poljak, Suzana Jagić (2008.). *Nastava povijesti u OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu*. *Povijest u nastavi*, 12.

FIELDWORK PROJECT OF PRIMARY SCHOOL HISTORY STUDENTS

Abstract: This paper looks into the work model used in the project of primary school extracurricular activity in history. In 2008/2009 students of history independently carried out fieldwork research, during which they examined 240 years of existence and activities of the Holy Trinity Parish Church in Čepin. The research was followed by a critical analysis of the entire work on the project and synthesised in an essay prepared for the history competition on a county level. It was also converted to a Power Point presentation for public presentation of results obtained during the work on the project and a poster for a public exhibition outside school.

Students are capable of active, independent and team learning, whereas project work enriches school experience and adds a new quality to it.

Key words: project, independent research, essay, self-evaluation, public presentation.

(Sažetak na engleski prevela
Romana Čaćija, viša lektorica)

Author: Slavica Čosić, nastavnica hrvatskog jezika i povijesti
OŠ Vladimir Nazor, Čepin

Review: *Život i škola*, br. 22 (2/2009.), god. 55., str. od 197. do 202.

Title: Terenski zavičajni projekt povjesničara osnovne škole

Categorisation: prethodno priopćenje

Received on: 30. ožujka 2009.

UDC: 371.314.6
371.3:94

Number of sign (with spaces) and pages: 9.236 (:1800) = 5.131 (: 16) = 0,320